

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKIK W KRAKOWIE**

Pl. Szczepański 5
31-011 Kraków
Tel./fax (0-12) 421-75-79, 421-74-98
E-mail: krakow@uokik.gov.pl

RKR-61-12/08/WJ-12/08

Kraków, dnia 17 października 2008 r.

DECYZJA Nr RKR - 36/2008

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.) oraz stosowanie do treści art. 33 ust. 6 tej *ustawy* i § 7 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. Nr 134, poz. 939), po przeprowadzeniu, z urzędu, postępowania w sprawie stosowania przez “Grupę Eko Karpaty” Sp. z o.o. z siedzibą w Ustjanowej Górnej praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i ust 2 pkt 1 ww. *ustawy*, polegającą na stosowaniu we wzorcu umownym p.n. „Ogólne warunki uczestnictwa w imprezie turystycznej Biura Podróży Grupa Eko Karpaty” postanowień, o następującej treści:

1) „*Rezygnacja lub zmiana terminu imprezy turystycznej przez Uczestnika wymaga pisemnego oświadczenia, doręczonego do Biura w dzień roboczy. Biuro z uwagi na poniesione koszty organizacji imprezy, zakupu świadczeń u kontrahenta zastrzega sobie prawo dokonania potrąceń - liczonych od całkowitej ceny imprezy - według następujących zasad:*

do 40 dni przed dniem rozpoczęcia imprezy potrąca się opłatę manipulacyjną w wysokości - 50 zł

od 39 do 21 dni przed dniem rozpoczęcia imprezy - 20%

od 20 do 15 dni przed dniem rozpoczęcia imprezy - 50%

w terminie poniżej 14 dni przed dniem rozpoczęcia - 90 %

na 48 godzin przed realizacją imprezy lub później - 100%, ceny imprezy” (§ 14 ogólnych warunkach uczestnictwa);

2) „*Biuro nie może żądać od Klienta żadnych kwot z tytułu odstąpienia od umowy, poza uzasadnioną opłatą manipulacyjną, jeżeli Klient odstępując od umowy, wskaże osobę spełniającą warunki udziału w imprezie turystycznej, której przekaze pisemnie uprawnienia i która przejmie obowiązki wynikające z tej umowy”* (§ 15 zd. 1 ogólnych warunkach uczestnictwa);

- 3) „Biuro nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej w stosunku do Klientów ponad kwotę rzeczywistej szkody oraz nie odpowiada za szkody moralne” (§ 16 ogólnych warunkach uczestnictwa);
- 4) „Biuro wyłącza odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu nieszczęśliwych wypadków, utraty zdrowia czy bagażu w zakresie przekraczającym kwoty gwarantowane towarzystwem ubezpieczeniowym” (§ 18 ogólnych warunkach uczestnictwa);
- 5) „Klientowi przysługuje prawo złożenia reklamacji do 96 godzin po zakończeniu imprezy a organizator ma obowiązek rozpatrzyć reklamacje do 30 dni po jej otrzymaniu” (§ 22 ogólnych warunkach uczestnictwa);

które są postanowieniami umownymi wpisanymi na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone;

i jednocześnie stwierdza się zaniechanie stosowania tej praktyki z dniem 24 września 2008 r.

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosowanie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

nakłada się na “Grupę Eko Karpaty” Sp. z o.o. z siedzibą w Ustjanowej Górnej, **karę pieniężną** w wysokości 1.101 zł (słownie: tysiąc sto jeden złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i ust 2 pkt 1 ww. ustawy.

III. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosowanie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

obciąża się “Grupę Eko Karpaty” Sp. z o.o. z siedzibą w Ustjanowej Górnej **kosztami postępowania** w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się tego Przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 24 zł (słownie: dwadzieścia cztery złote).

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej „Prezesem Urzędu”) - w ramach zaplanowanego badania wzorców umów, stosowanych przez przedsiębiorców świadczących usługi w zakresie organizowania imprez turystycznych - wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające mające na celu ustalenie, czy warunki świadczenia usług turystycznych, stosowane w obrocie z konsumentami przez “Grupę Eko Karpaty” Sp. z o.o.

z siedzibą w Ustjanowej Górnej nie naruszają chronionych prawem interesów konsumentów, tj. czy są zgodne z przepisami ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz przepisami kodeksu cywilnego dotyczącymi wzorców umów.

W trakcie przedmiotowego postępowania wyjaśniającego uzyskano następujące dokumenty, stosowane przez "Grupę Eko Karpaty" Sp. z o.o. w Ustjanowej Górnej (zwaną dalej „Przedsiębiorcą”), w obrocie z konsumentami:

- umowę – zgłoszenie nr,
- umowę w zakresie świadczenia usług turystycznych dla grup oraz
- „Ogólne warunki uczestnictwa w imprezie turystycznej Biura Podróży Grupa Eko Karpaty” (zwane dalej „ogólnymi warunkami uczestnictwa”).

Przeprowadzona analiza przedłożonych dokumentów wykazała, że ogólne warunki uczestnictwa mogą zawierać postanowienia, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu wszczął - postanowieniem Nr RKR - 122/2008 z dnia 3 marca 2008 r. - postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez "Grupę Eko Karpaty" Sp. z o.o. z siedzibą w Ustjanowej Górnej 48, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu w ogólnych warunkach uczestnictwa w imprezie turystycznej Biura Podróży „Grupa Eko Karpaty” postanowień umownych, wpisanych na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, tj. postanowień o treści:

- 1) „Rezygnacja lub zmiana terminu imprezy turystycznej przez Uczestnika wymaga pisemnego oświadczenia, doręczonego do Biura w dzień roboczy. Biuro z uwagi na poniesione koszty organizacji imprezy, zakupu świadczeń u kontrahenta zastrzega sobie prawo dokonania potrąceń - liczonych od całkowitej ceny imprezy - według następujących zasad:
do 40 dni przed dniem rozpoczęcia imprezy potrąca się opłatę manipulacyjną w wysokości - 50 zł
od 39 do 21 dni przed dniem rozpoczęcia imprezy - 20%
od 20 do 15 dni przed dniem rozpoczęcia imprezy - 50%
w terminie poniżej 14 dni przed dniem rozpoczęcia - 90 %
na 48 godzin przed realizacją imprezy lub później - 100%, ceny imprezy” (§ 14 ogólnych warunkach uczestnictwa) - wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1050, 1068,
- 2) „Biuro nie może żądać od Klienta żadnych kwot z tytułu odstąpienia od umowy, poza uzasadnioną opłatą manipulacyjną, jeżeli Klient odstępując od umowy, wskaże osobę spełniającą warunki udziału w imprezie turystycznej, której przekaże pisemnie uprawnienia i która przejmie obowiązki wynikające z tej umowy” - (§ 15 zd. 1 ogólnych warunkach uczestnictwa) - wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 258, 1001,
- 3) „Biuro nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej w stosunku do Klientów ponad kwotę rzeczywistej szkody oraz nie odpowiada za szkody moralne” - (§ 16 ogólnych warunkach uczestnictwa) - wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 181, 281,

- 4) „*Biuro wyłącza odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu nieszczęśliwych wypadków, utraty zdrowia czy bagażu w zakresie przekraczającym kwoty gwarantowane towarzystwem ubezpieczeniowym*” - (§ 18 ogólnych warunkach uczestnictwa) - wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1014, 1087,
 - 5) „*Klientowi przysługuje prawo złożenia reklamacji do 96 godzin po zakończeniu imprezy a organizator ma obowiązek rozpatrzyć reklamacje do 30 dni po jej otrzymaniu*” - (§ 22 ogólnych warunkach uczestnictwa) – wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 560, 1079
- co może stanowić naruszenie art. 24 ust 1 i ust. 2 pkt 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Odpowiadając na postawione zarzuty - pismem z dnia 28 marca 2008 r. - Przedsiębiorca wyjaśnił, iż działa od 2004 r. i w całym okresie jego funkcjonowania nie wpłynęła żadna skarga klienta, ani reklamacja dotycząca świadczonych przez niego usług turystycznych.

Przedsiębiorca oświadczył, że ogólne warunki uczestnictwa sporządził na bazie danych i informacji, wynikających z powszechnie stosowanych tego typu dokumentów innych, dużych biur podróży. Poinformował, że jako małą lokalną firmę nie stać go na zatrudnienie prawnika, który opracowałby samodzielnie tego typu wzorzec umowy.

Przedsiębiorca wyjaśnił, że nigdy wcześniej nie spotkał się z rejestrem postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Jednak po dokonaniu porównania ww. zapisów zakwestionowanych w jego ogólnych warunków uczestnictwa z postanowieniami wpisanymi do tego rejestru ocenił, że nie są one identyczne. Niemniej jednak stwierdził jednocześnie, że ich zasada działania może być podobna i w związku z tym dokonał stosowanych zmian, z uwzględnieniem ww. rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Jednocześnie Przedsiębiorca przedłożył nowy, zmieniony wzorzec ogólnych warunkach uczestnictwa, zawierający zmodyfikowane postanowienia §§ 14, 16, 18, 22 oraz § 15 zd. 1. Do wzorca tego załączone zostały dwie umowy, zawarte w oparciu o jego treść z aktualnymi klientami Przedsiębiorcy.

Niezależnie od powyższego – pismem z dnia 24 września 2008 r. - Przedsiębiorca oświadczył, że wszystkie wady występujące w ogólnych warunkach uczestnictwa i umowach zawartych z jego klientami zostały usunięte. Jak podkreślił, w chwili obecnej nie występują już w obrocie konsumenckim żadne umowy zawarte w oparciu o dotychczasowy, zakwestionowany przez Prezesa Urzędu wzorzec ogólnych warunkach uczestnictwa.

Ponadto Przedsiębiorca zwrócił uwagę, że prowadzi niewielką działalność i osiąga słabe wyniki finansowe, a w latach 2005 – 2006 poniósł nawet stratę. W związku z tym zwrócił się z prośbą o zaniechanie nakładania na niego kary pieniężnej za nieświadome – jak podkreślił – stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Przedsiębiorca - “Grupa Eko Karpaty” Sp. z o.o. w Ustjanowej Górnej jest wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000221530. Przedmiotem jego działalności gospodarczej, ujawnionej w Rejestrze, jest m.in. działalność związana z turystyką, w tym hotelarska, kulturalna, rekreacyjna i sportowa.

W ramach tej działalności Przedsiębiorca zawiera umowy o świadczenie usług turystycznych z indywidualnymi klientami oraz posługuje się wzorcami umownymi pod nazwą „Ogólne warunki uczestnictwa w imprezie turystycznej Biura Podróży Grupa Eko Karpaty”, które regulują wzajemne prawa i obowiązki Przedsiębiorcy oraz konsumentów korzystających z jego usług.

Analiza wskazanych wyżej dokumentów pozwoliła na postawienie Przedsiębiorcy zarzutu naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, poprzez zamieszczenie w stosowanych w obrocie z konsumentami wzorcach umów postanowień, o następującej treści:

- 1) *„Rezygnacja lub zmiana terminu imprezy turystycznej przez Uczestnika wymaga pisemnego oświadczenia, doręczonego do Biura w dzień roboczy. Biuro z uwagi na poniesione koszty organizacji imprezy, zakupu świadczeń u kontrahenta zastrzega sobie prawo dokonania potrąceń - liczonych od całkowitej ceny imprezy - według następujących zasad:
do 40 dni przed dniem rozpoczęcia imprezy potrąca się opłatę manipulacyjną w wysokości - 50 zł
od 39 do 21 dni przed dniem rozpoczęcia imprezy - 20%
od 20 do 15 dni przed dniem rozpoczęcia imprezy - 50%
w terminie poniżej 14 dni przed dniem rozpoczęcia - 90 %
na 48 godzin przed realizacją imprezy lub później - 100%, ceny imprezy”*
(tak: § 14 ogólnych warunkach uczestnictwa);
- 2) *„Biuro nie może żądać od Klienta żadnych kwot z tytułu odstąpienia od umowy, poza uzasadnioną opłatą manipulacyjną, jeżeli Klient odstępując od umowy, wskaże osobę spełniającą warunki udziału w imprezie turystycznej, której przekaze pisemnie uprawnienia i która przejmie obowiązki wynikające z tej umowy”*
(tak: § 15 zd. 1 ogólnych warunkach uczestnictwa);
- 3) *„Biuro nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej w stosunku do Klientów ponad kwotę rzeczywistej szkody oraz nie odpowiada za szkody moralne”*
(tak: § 16 ogólnych warunkach uczestnictwa);
- 4) *„Biuro wylacza odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu nieszczęśliwych wypadków, utraty zdrowia czy bagażu w zakresie przekraczającym kwoty gwarantowane towarzystwem ubezpieczeniowym”* (tak: § 18 ogólnych warunkach uczestnictwa);
- 5) *„Klientowi przysługuje prawo złożenia reklamacji do 96 godzin po zakończeniu imprezy a organizator ma obowiązek rozpatrzyć reklamacje do 30 dni po jej otrzymaniu”*
(tak: § 22 ogólnych warunkach uczestnictwa).

W nawiązaniu do powyższego należy zauważyć, iż do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone zostały wpisane - na podstawie art. 479⁴⁵ k.p.c. – postanowienia, o następującej treści:

Poz. 1050: *„Koszty rezygnacji z imprezy, które uczestnik jest zobowiązany zapłacić uzależnione są od tego ile dni przed rozpoczęciem imprezy została złożona rezygnacja, uwzględniają szacunkowo określone szkody Organizatora i Biura podróży „Kopernik” w formie kary umownej i wynoszą: a. powyżej 30 dni – 100 PLN/os, b. od 30 do 22 dni – 25% ceny imprezy, c. od 21 do 15 dni – 50% ceny imprezy, d. od 14 do 4 dni – 75% ceny imprezy, e. poniżej 4 dni – 100% ceny imprezy”* (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 8 stycznia 2007 r., sygn. akt: XVII Amc 22/06),

Poz. 1068: „Klient ma prawo odstąpić od umowy w każdym czasie przed wyjazdem. Rezygnacją może nastąpić jedynie w formie pisemnego oświadczenia, a każdy Klient zostaje obciążony następującymi kosztami: a) 100 zł (od każdej osoby wpisanej na zgłoszeniu) w przypadku rezygnacji na 31 dni lub więcej przed terminem odlotu, b) 20% ceny rzeczywistej imprezy, przy rezygnacji zgłoszonej od 30 do 21 dnia włącznie przed terminem odlotu, c) 50% ceny rzeczywistej imprezy, przy rezygnacji zgłoszonej od 20 do 11 dnia włącznie przed terminem odlotu, d) 70% ceny rzeczywistej imprezy, przy rezygnacji złożonej od 10 do 4 dnia włącznie przed terminem odlotu, e) 100% ceny rzeczywistej, w przypadku rezygnacji złożonej od 3-go dnia do daty rozpoczęcia imprezy” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 4 stycznia 2007 r., sygn. akt: XVII Amc 37/06),

Poz. 258: „W przypadku gdy klient odstępujący od umowy wskaże osobę spełniającą warunki udziału w imprezie turystycznej, która przyjmuje obowiązki wynikające z tej umowy klient zobowiązany jest zapłacić opłatę manipulacyjną” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 19 października 2004 r., sygn. akt: XVII Amc 95/03),

Poz. 1001: „Nie pobiera się kosztów rezygnacji, poza opłatą manipulacyjną, jeżeli klient w momencie odstąpienia od umowy, jednak nie później niż 3 dni przed rozpoczęciem imprezy, wskaże osobę spełniającą wszelkie warunki udziału w imprezie turystycznej, której przekaze uprawnienia i która przejmie obowiązki wynikające z zawartej umowy” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 28 listopada 2006 r., sygn. akt: XVII Amc 142/05),

Poz. 181: „Almatur nie ponosi odpowiedzialności w stosunku do Uczestników ponad kwotę rzeczywistej szkody, ogranicza ją do dwukrotności ceny imprezy turystycznej oraz nie odpowiada za szkody moralne” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 20 października 2004 r., sygn. akt: XVII Amc 91/03),

Poz. 281: „Organizator nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej w stosunku do Klienta ponad kwotę rzeczywistej szkody i utraconych korzyści pod warunkiem ich udokumentowania w sposób określony przepisami prawa cywilnego oraz ustawy o usługach turystycznych. Organizator nie odpowiada za szkody moralne” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 22 grudnia 2004 r., sygn. akt: XVII Amc 115/03),

Poz. 1014: „Biuro wylacza odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu nieszczęśliwych wypadków, utraty zdrowia czy bagażu w zakresie przekraczającym kwoty gwarantowane polisą generalną Signal Iduna” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 4 grudnia 2006 r., sygn. akt: XVII Amc 167/05),

Poz. 1087: „Biuro wylacza odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu nieszczęśliwych wypadków, utraty zdrowia czy bagażu w zakresie przekraczającym kwoty gwarantowane polisą generalną Signal Iduna lub innego towarzystwa ubezpieczeniowego, z którym Biuro zawarło umowy ubezpieczenia” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 29 stycznia 2007 r., sygn. akt: XVII Amc 160/05),

Poz. 560: „Reklamacje dot. Realizacji powyższej imprezy można zgłaszać wyłącznie w formie pisemnej w ciągu 7 dni od zakończenia imprezy” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 22 września 2005 r., sygn. akt: XVII Amc 76/04),

Poz. 1079: „Ewentualne reklamacje należy zgłaszać w formie pisemnej w terminie 7 dni od zakończenia imprezy” (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 8 grudnia 2006 r., sygn. akt: XVII Amc 41/06).

Wzorzec ogólnych warunkach uczestnictwa, zawierający kwestionowane powyżej postanowienia umowne, był stosowany przez Przedsiębiorcę w momencie wszczęcia

postępowania wyjaśniającego, a następnie - będącego jego efektem - postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Ostatecznie, w ślad za pismem z dnia 9 lipca 2008 r., Przedsiębiorca przedstawił nowy, zmieniony i poprawiony - zgodnie z zastrzeżeniami Prezesa Urzędu - wzorzec ogólnych warunków uczestnictwa. Znajdują się w nim zmodyfikowane postanowienia § 14, § 15 zd. 1 i § 22 oraz nie zawiera on już - usuniętych z jego treści - zapisów § 16 i § 18. Przedsiębiorca podniósł dodatkowo, że stosowne zmiany, dostosowujące kwestionowane postanowienia wzorca ogólnych warunków uczestnictwa do stanu zgodnego z prawem, zostały przez niego dokonane niezwłocznie po wskazaniu przez Prezesa Urzędu nieprawidłowości w tym zakresie. W celu potwierdzenia tych okoliczności Przedsiębiorca przedłożył dodatkowo dwie umowy o świadczenie usług turystycznych, zawarte w oparciu o nowy, zmodyfikowany wzorzec ogólnych warunków uczestnictwa.

Ponadto - zgodnie z wyraźnym oświadczeniem Przedsiębiorcy - wszystkie wady występujące w ogólnych warunkach uczestnictwa i umowach zawartych z jego klientami zostały usunięte. W tym stanie rzeczy, w chwili obecnej nie występują już w obrocie konsumenckim żadne umowy zawarte w oparciu o dotychczasowy, zakwestionowany przez Prezesa Urzędu wzorzec ogólnych warunków uczestnictwa.

Niezależnie od powyższego, Prezes Urzędu - na skutek wezwania Przedsiębiorcy - ustalił dodatkowo, że jego przychód w rok 2007 r. wyniósł 425.592,50 zł, zaś dochód brutto Przedsiębiorcy osiągnął poziom: 11.014,26 zł. W celu potwierdzenia tego faktu, Przedsiębiorca posłużył się: poświadczoną za zgodność z oryginałem kopią deklaracji podatkowej CIT - 8 za rok 2007 oraz sprawozdaniem finansowym "Grupy Eko Karpaty" Sp. z o.o. w Ustjanowej Górnej.

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Na wstępie należy stwierdzić, iż treść art. 1 ust. 1 powoływanej wyżej ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm. - zwanej dalej „ustawą o ochronie (...)”) wyraźnie wskazuje, że jej przepisy mają zastosowanie wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Zatem warunkiem koniecznym do uruchomienia instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorcy naruszają przepisy ustawy o ochronie (...) i jednocześnie stanowią zagrożenie dla interesu publicznego bądź też naruszają ten interes.

Niniejsze postępowanie dotyczy stosowanego przez Przedsiębiorcę wzorca umownego p.n. „Ogólne warunki uczestnictwa w imprezie turystycznej Biura Podróży Grupa Eko Karpaty”. Wzorzec ten był stosowany przy zawieraniu umów z klientami Przedsiębiorcy - korzystającymi z jego usług w zakresie organizowania imprez turystycznych. Dotyczy on zatem obecnych i wszystkich potencjalnych kontrahentów Przedsiębiorcy, co oznacza, iż może mieć zastosowanie do nieokreślonego z góry kręgu adresatów. Stwierdzić zatem należy, że postępowanie poprzedzające wydanie niniejszej decyzji oraz zawarte w niej rozstrzygnięcie mają na celu ochronę interesu publicznego.

Przepis art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie (...), przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów nakazuje rozumieć godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy.

Stwierdzenie istnienia przedmiotowej praktyki wymaga zatem spełnienia dwóch przesłanek: bezprawności działania i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Powołany wyżej przepis *ustawy o ochronie (...)* zawiera w punktach 1 - 3 przykładowe wyliczenie praktyk, zakazanych przez ustawodawcę. Katalog ten precyzuje, że praktykami naruszającymi zbiorowe interesy konsumentów są w szczególności: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ *Kodeksu postępowania cywilnego*, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji oraz naruszenia szeroko ujmowanych praw konsumenta do informacji.

A zatem kolejne punkty art. 24 ust. 2 *ustawy o ochronie (...)* dookreślają klauzulę generalną wyrażoną na początku tego przepisu, poprzez egzemplifikację najczęściej występujących rodzajów praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Z kolei miarodajny dla potrzeb oceny niniejszej sprawy przepis art. 24 ust. 2 pkt 1 tej *ustawy* wprost uznaje za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów stosowanie postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone.

Zważyć należy również w tym miejscu, iż w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt.: III SZP 3/2006), Sąd Najwyższy podkreślił, że praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów obejmuje również przypadki wprowadzenia jedynie zmian kosmetycznych, polegających na przestawieniu szyku wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej już do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru.

Jak już zasygnalizowano powyżej, aby możliwe było stwierdzenie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, tj.:

- działania przedsiębiorcy muszą nosić znamiona bezprawności,
- działania te muszą naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Przesłanka bezprawności

Pojęcie bezprawności nie jest pojęciem prawnie zdefiniowanym. Należy zatem przyjąć, zgodnie z literalnym jego brzmieniem, że „działanie bezprawne” to takie zachowanie, które jest sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tj. nie zależy od wystąpienia szkody, ani zamiaru po stronie przedsiębiorcy dopuszczającego się działań bezprawnych.

Zakwestionowane w niniejszej sprawie działania Przedsiębiorcy polegają na posługiwaniu się w stosunkach z konsumentami – korzystającymi z jego usług w zakresie organizowania imprez turystycznych – zapisami wzorców umów, których treść jest tożsama z treścią postanowień, uznanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone i które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Zgodnie z art. 479⁴² k.p.c., Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów - w razie uwzględnienia powództwa o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone - w sentencji wyroku przytacza treść postanowień wzorca uznanych za niedozwolone i zakazuje ich stosowania. Z kolei z brzmienia art. 479⁴³ k.p.c. wynika, że wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c.

Kwestia rozszerzonej prawomocności wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na podstawie którego dokonywany jest wpis postanowienia do rejestru postanowień umownych uznanych za niedozwolone, rozstrzygnięta została w przywołanej powyżej uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006 r. W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że orzeczenie sądu w danej sprawie ma skutek również wobec osób trzecich, tzn. zakaz stosowania klauzuli wpisanej do ww. rejestru odnosi się do wszystkich przedsiębiorców, a nie tylko tych, których dotyczy wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Przy czym, co należy jeszcze raz przypomnieć - jak podniósł Sąd Najwyższy - zakazane jest wykorzystywanie nie tylko klauzuli w identycznym brzmieniu, ale także klauzuli o zbliżonej treści, która wywołuje takie same skutki, jak klauzula już wpisana.

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że “Grupa Eko Karpaty” Sp. z o.o. z siedzibą w Ustjanowej Górnej jest przedsiębiorcą - w zakresie w jakim świadczy odpłatne usługi turystyczne. Bezsprzeczne jest również – co zostało wykazane w opisie stanu faktycznego niniejszej decyzji - że Przedsiębiorca ten stosuje w obrocie z konsumentami wzorec umowy, który zawiera następujące postanowienia:

- 1) *„Rezygnacja lub zmiana terminu imprezy turystycznej przez Uczestnika wymaga pisemnego oświadczenia, doręczonego do Biura w dzień roboczy. Biuro z uwagi na poniesione koszty organizacji imprezy, zakupu świadczeń u kontrahenta zastrzega sobie prawo dokonania potrąceń - liczonych od całkowitej ceny imprezy - według następujących zasad:
do 40 dni przed dniem rozpoczęcia imprezy potrąca się opłatę manipulacyjną w wysokości - 50 zł
od 39 do 21 dni przed dniem rozpoczęcia imprezy - 20%
od 20 do 15 dni przed dniem rozpoczęcia imprezy - 50%
w terminie poniżej 14 dni przed dniem rozpoczęcia - 90 %
na 48 godzin przed realizacją imprezy lub później - 100%, ceny imprezy”*
(tak: § 14 ogólnych warunkach uczestnictwa);
- 2) *„Biuro nie może żądać od Klienta żadnych kwot z tytułu odstąpienia od umowy, poza uzasadnioną opłatą manipulacyjną, jeżeli Klient odstępując od umowy, wskaże osobę spełniającą warunki udziału w imprezie turystycznej, której przekaze pisemnie uprawnienia i która przejmie obowiązki wynikające z tej umowy”*
(tak: § 15 zd. 1 ogólnych warunkach uczestnictwa);
- 3) *„Biuro nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej w stosunku do Klientów ponad kwotę rzeczywistej szkody oraz nie odpowiada za szkody moralne”*
(tak: § 16 ogólnych warunkach uczestnictwa);
- 4) *„Biuro wylacza odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu nieszczęśliwych wypadków, utraty zdrowia czy bagażu w zakresie przekraczającym kwoty gwarantowane towarzystwem ubezpieczeniowym”* (tak: § 18 ogólnych warunkach uczestnictwa);

- 5) „Klientowi przysługuje prawo złożenia reklamacji do 96 godzin po zakończeniu imprezy a organizator ma obowiązek rozpatrzyć reklamacje do 30 dni po jej otrzymaniu” (tak: § 22 ogólnych warunkach uczestnictwa).

A zatem, w celu udowodnienia bezprawności działań Przedsiębiorcy należy wykazać, że ww. postanowienia są tożsame z zapisami umieszczonymi w rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone.

Odnosząc się do pierwszego z tych postanowień, tj. zapisu § 14 ogólnych warunkach uczestnictwa, Prezes Urzędu stanął na stanowisku, że jest ono tożsame z klauzulami niedozwolonymi wpisanymi pod pozycjami 1050 i 1068 rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Wyrokiem z dnia 8 stycznia 2007 r. (sygn. akt: XVII Amc 22/06) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ocenił, że zakazane jest postanowienie, zgodnie z którym: „*Koszty rezygnacji z imprezy, które uczestnik jest zobowiązany zapłacić uzależnione są od tego ile dni przed rozpoczęciem imprezy została złożona rezygnacja, uwzględniają szacunkowo określone szkody Organizatora i Biura podróży „Kopernik” w formie kary umownej i wynoszą: a. powyżej 30 dni – 100 PLN/os, b. od 30 do 22 dni – 25% ceny imprezy, c. od 21 do 15 dni – 50% ceny imprezy, d. od 14 do 4 dni – 75% ceny imprezy, e. poniżej 4 dni – 100% ceny imprezy*”.

Cytowane wyżej postanowienie zostało uznane przez Sąd za abuzywne, a następnie zamieszczone w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych pod pozycją 1050, na skutek powództwa Prezesa Urzędu. Analizując powołane postanowienie, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za zasadne argumenty zawarte w pozwie. Oceniał mianowicie, że organizator turystyki w sposób dowolny potrąca znaczną część ceny uiszczoną przez klienta za imprezę turystyczną w związku z jego rezygnacją. W ten sposób – zdaniem Sądu - otrzymuje część świadczenia klienta, sam będąc zwolniony od spełnienia własnego świadczenia. Zakwestionowane postanowienie pozostaje w sprzeczności z zasadą ekwiwalentności świadczeń powodując nierównomierne rozłożenie praw i obowiązków stron umowy ze szkodą dla konsumenta. W ocenie Sądu, stanowi ono zatem niedozwolone postanowienie umowne określone w art. 385³ pkt 12 k.c., gdyż wyłącza obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie niespełnione w całości lub części, gdy rezygnuje on z wykonania umowy. Z kolei w dalszej części uzasadniania swojego wyroku, SOKiK doprecyzował, że nie neguje prawa przedsiębiorcy do potrącenia kosztów, w przypadku rezygnacji konsumenta z usługi. Niemniej jednak, kwota podlegająca potrąceniu powinna odzwierciedlać rzeczywistą stratę poniesioną przez organizatora turystyki w związku z rezygnacją klienta. W ocenie Sądu, w umowach z konsumentami dopuszczalne jest, co do zasady, stosowanie postanowień wzorca umowy zawierających postanowienie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Kara taka nie może być jednak nadmiernie wygórowana. Z definicji kary umownej, zawartej w art. 483 k.c. wynika, że służy ona naprawieniu wynikłej szkody, a zatem pełni funkcję kompensacyjną.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zauważył dodatkowo, że wprawdzie wystąpienie szkody nie jest koniecznym warunkiem dla powstania obowiązku zapłaty kary umownej (tak: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2003 r., sygn. III CZP 61/03, publ. W Biuletynie SN 2003/11/5), jednak nie zmienia to wymienionego wyżej jej charakteru. W ocenie Sądu, w umowach z konsumentami zawieranych przy pomocy wzorca umowy, odmiennie niż np. w obrocie gospodarczym, kara umowna nie może stanowić dodatkowej dolegliwości z tytułu nienależytego wykonania umowy przez konsumenta, nie może być

zatem ustalona w oderwaniu od rzeczywistej straty poniesionej przez przedsiębiorcę w związku z rezygnacją klienta. Zdaniem Sądu, wysokość ryczałtowo ustalonych potrąceń nie znajduje uzasadnienia ekonomicznego i prowadzi do przysporzenia pozwanej nieuzasadnionych korzyści, w przypadku rezygnacji klienta z imprezy. W ocenie Sądu, działanie takie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, stanowi zatem niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 *k.c.* Ponadto - zdaniem Sądu - wysokość kar umownych ustalona została na rażąco wygórowanym poziomie, zatem zakwestionowane postanowienie odzwierciedla przesłanki klauzuli abuzywnej wskazanej w art. 385³ pkt 17 *k.c.* Na koniec wreszcie SOKiK ocenił, że zakwestionowany zapis stanowi również niedozwoloną klauzulę określoną w art. 385³ pkt 16 *k.c.*, ponieważ obowiązek zapłaty ustalonej ryczałtowo sumy na wypadek rezygnacji z wykonania umowy został nałożony wyłącznie na konsumenta, podczas gdy w wypadku rezygnacji ze strony touroperatora ma on jedynie obowiązek zwrotu tego, co od konsumenta otrzymał.

Podobne stanowisko Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zajął w wyroku z dnia 4 stycznia 2007 r. (sygn. akt: XVII Amc 22/06), na podstawie którego za niedozwolone postanowienie umowne, uznał zapis o treści: „Klient ma prawo odstąpić od umowy w każdym czasie przed wyjazdem. Rezygnacją może nastąpić jedynie w formie pisemnego oświadczenia, a każdy Klient zostaje obciążony następującymi kosztami: a) 100 zł (od każdej osoby wpisanej na zgłoszeniu) w przypadku rezygnacji na 31 dni lub więcej przed terminem odlotu, b) 20% ceny rzeczywistej imprezy, przy rezygnacji zgłoszonej od 30 do 21 dnia włącznie przed terminem odlotu, c) 50% ceny rzeczywistej imprezy, przy rezygnacji zgłoszonej od 20 do 11 dnia włącznie przed terminem odlotu, d) 70% ceny rzeczywistej imprezy, przy rezygnacji złożonej od 10 do 4 dnia włącznie przed terminem odlotu, e) 100% ceny rzeczywistej, w przypadku rezygnacji złożonej od 3-go dnia do daty rozpoczęcia imprezy”. Postanowienie tej treści zostało wpisane - na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego - do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod pozycją 1068, na skutek powództwa Prezesa Urzędu.

Kwestionowany przez Prezesa Urzędu zapis § 14 ogólnych warunkach uczestnictwa oraz powoływane wyżej postanowienia, wpisane do rejestru pod pozycjami 1050 i 1068, winny zostać uznane za tożsame. Każde z wyżej wymienionych postanowień nakłada wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy w przypadku rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy oraz nakłada na konsumenta, który odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanego odstepnego. Ponadto, zarówno Przedsiębiorca, któremu został postawiony zarzut w przedmiotowym postępowaniu, jak i przedsiębiorcy, którzy stosowali we wzorcach umów postanowienia uznane za niedozwolone na mocy ww. wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, prowadzą działalność gospodarczą w charakterze organizatorów turystyki.

Oceniając drugie z postanowień kwestionowanych w niniejszej decyzji, tj. zapis § 15 zd. 1 ogólnych warunkach uczestnictwa, Prezes Urzędu uznał, że jest ono tożsame z klauzulami niedozwolonymi wpisanymi pod pozycjami: 258, 1001 rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Wyrokiem z dnia 19 października 2004 r. (sygn. akt: XVII Amc 95/03) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał bowiem za niedozwolone postanowienie o treści: „W przypadku gdy klient odstepujący od umowy wskaże osobę spełniającą warunki udziału w imprezie turystycznej, która przyjmuje obowiązki wynikające z tej umowy klient zobowiązany jest zapłacić opłatę manipulacyjną”. Postanowienie w takim kształcie

zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod pozycją 258, na skutek powództwa Prezesa Urzędu.

Dokonując analizy cytowanego postanowienia Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zgodził się z argumentacją Prezesa Urzędu, iż organizator turystyki - wykorzystując swoją przewagę kontraktową oraz nieznaną prawo przez konsumentów - zamiast zwrotu kosztów narzucił konsumentom obowiązek zapłaty opłaty manipulacyjnej, ustalonej w stałej wysokości, jednakowej dla każdej imprezy turystycznej, niezależnej od terminu zawiadomienia o zmianie i niezależnej od kosztów konkretnej zamiany. Przyjęcie takiego rozwiązania umożliwia organizatorowi turystyki osiągnięcie o wiele większych korzyści, niż gdyby stosował się do przepisów *ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych* (Dz. U. z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, z późn. zm. – zwanej dalej „*ustawą o usługach turystycznych*”). Tym samym zapłatę za cesję uprawnień w wysokości opłaty manipulacyjnej należy uznać za rażąco wygórowaną karę umowną, a działanie takie może być oceniane jako naruszające dyspozycję art. 385¹ § 1 *k.c.* i 385³ pkt 17 *k.c.*

Podobnie rzecz się ma z klauzulą wpisaną do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod pozycją 1001, która również została umieszczona w tym rejestrze na skutek powództwa Prezesa Urzędu. Tak bowiem wyrokiem z dnia 28 listopada 2006 r. (sygn. akt: XVII Amc 142/05), Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone postanowienie umowne, zapis w brzmieniu *„Nie pobiera się kosztów rezygnacji, poza opłatą manipulacyjną, jeżeli klient w momencie odstąpienia od umowy, jednak nie później niż 3 dni przed rozpoczęciem imprezy, wskaże osobę spełniającą wszelkie warunki udziału w imprezie turystycznej, której przekaze uprawnienia i która przejmie obowiązki wynikające z zawartej umowy”*.

Kwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienie § 15 zd. 1 ogólnych warunkach uczestnictwa oraz klauzule wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod pozycjami 258 oraz 1001, winny zostać uznane za tożsame. Każde z wyżej wymienionych postanowień narzuca konsumentowi obowiązek zapłaty opłaty manipulacyjnej ustalonej w stałej wysokości, jednakowej dla każdej imprezy turystycznej, a przy tym niezależnej od terminu zawiadomienia o zmianie i niezależnej od kosztów konkretnej zamiany - wynikających z cesji zobowiązań z umowy o świadczenie usług turystycznych. Ponadto, zarówno Przedsiębiorca, jak i organizatorzy turystyki, którzy stosowali postanowienia uznane za niedozwolone, na mocy ww. wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, prowadzą działalność gospodarczą na rynku usług turystycznych.

Przechodząc do analizy trzeciego z postanowień kwestionowanych w niniejszej decyzji, tj. zapisu § 16 ogólnych warunkach uczestnictwa, Prezes Urzędu uznał, że jest on tożsamy z klauzulami niedozwolonymi wpisanymi pod pozycjami: 181, 281 rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

A mianowicie wyrokiem z dnia 20 października 2004 r. (sygn. akt: XVII Amc 91/03) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że zakazane jest postanowienie o treści: *„Almatur nie ponosi odpowiedzialności w stosunku do Uczestników ponad kwotę rzeczywistej szkody, ogranicza ją do dwukrotności ceny imprezy turystycznej oraz nie odpowiada za szkody moralne”*.

Cytowany wyżej zapis został oceniony przez SOKiK jako abuzywny, a następnie zamieszczony w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych pod pozycją 181. Analizując powołany zapis, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wywiódł, że postanowienie to - ograniczając odpowiedzialność organizatora turystyki i wyłączając

jego odpowiedzialność za szkody moralne - jest w odniesieniu do szkody na osobie, unormowanej w art. 444 i następnych *kodeksu cywilnego*, zakazane. Zdaniem Sądu, zakaz ten ma znaczenie przy ocenie rodzaju winy wyrządzającego szkodę, przy czym w odniesieniu do szkody wyrządzonej umyślnie postanowienie takie jest bezwzględnie nieważne art. 473 § 2 *k.c.*

Analogiczne unormowanie zawiera również art. 11b ust. 4 *ustawy o usługach turystycznych*, wyłączający ograniczenie odpowiedzialności dotyczące szkód na osobie. Ze szkodą na osobie wiąże się również uszczerbek określony jako krzywda lub szkoda moralna. Dążenie do wyłączenia odpowiedzialności za ten rodzaj szkody jest sprzeczne z przepisami *kodeksu cywilnego* i zmierza do pozbawienia konsumenta przysługujących mu z mocy ustawy uprawnień. Jednocześnie narusza zakaz art. 11b ust. 4 *ustawy o usługach turystycznych*. Takie postanowienie umowne jest – zdaniem Sądu - również niedozwolone w rozumieniu klauzuli generalnej, doprecyzowanej w treści przepisu art. 385¹ § 1 *k.c.*

Podobne stanowisko Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zajął w wyroku z dnia 22 grudnia 2004 r. (sygn. akt: XVII Amc 115/03), na podstawie którego za niedozwolone postanowienie umowne, uznał zapis o treści: „*Organizator nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej w stosunku do Klienta ponad kwotę rzeczywistej szkody i utraconych korzyści pod warunkiem ich udokumentowania w sposób określony przepisami prawa cywilnego oraz ustawy o usługach turystycznych. Organizator nie odpowiada za szkody moralne*”. Postanowienie tej treści zostało wpisane - na podstawie art. 479⁴⁵ *Kodeksu postępowania cywilnego* - do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod pozycją 281.

Kwestionowany przez Prezesa Urzędu zapis § 16 ogólnych warunkach uczestnictwa oraz powoływane wyżej postanowienia, wpisane do rejestru pod pozycjami 181 i 281, winny zostać uznane za tożsame. Każde z wyżej wymienionych postanowień ogranicza odpowiedzialność odszkodowawczą w stosunku do konsumenta oraz całkowicie wyłącza jego odpowiedzialność za szkody moralne. Ponadto, zarówno Przedsiębiorca, któremu został postawiony zarzut w przedmiotowym postępowaniu, jak i przedsiębiorcy, którzy stosowali we wzorcach umów postanowienia uznane za niedozwolone na mocy ww. wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, prowadzą działalność gospodarczą w charakterze organizatorów turystyki.

Odnosząc się do czwartego z postanowień kwestionowanych w niniejszej decyzji, tj. zapisu § 18 ogólnych warunkach uczestnictwa, Prezes Urzędu uznał, że jest on tożsamy z klauzulami niedozwolonymi wpisanymi pod pozycjami: 1014 i 1087 rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Wyrokiem z dnia 4 grudnia 2006 r. (sygn. akt: XVII Amc 167/05) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał bowiem za niedozwolone postanowienie o treści: „*Biuro wyłącza odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu nieszczęśliwych wypadków, utraty zdrowia czy bagażu w zakresie przekraczającym kwoty gwarantowane polisą generalną Signal Iduna*” (wpisane pod pozycją 1014 rejestru).

Z kolei wyrokiem z dnia 29 stycznia 2007 r. (sygn. akt: XVII Amc 160/05) SOKiK ocenił, że zakazane jest postanowienie w brzmieniu: „*Biuro wyłącza odpowiedzialność odszkodowawczą z tytułu nieszczęśliwych wypadków, utraty zdrowia czy bagażu w zakresie przekraczającym kwoty gwarantowane polisą generalną Signal Iduna lub innego towarzystwa ubezpieczeniowego, z którym Biuro zawarło umowy ubezpieczenia*” (które zostało następnie wpisane pod pozycją 1087 rejestru).

W ostatnim z przytaczanych wyżej wyroków, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził, iż kwestionowane przez niego postanowienie spełnia przesłanki niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385³ pkt 1 i 2 *k.c.* Zapis ten prowadzi bowiem do wyłączenia lub istotnego ograniczenia odpowiedzialności względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, a nadto wyłączenia lub ograniczenia odpowiedzialności za szkody na osobie. Przy czym *ustawa o usługach turystycznych* w jej art. 11a precyzuje okoliczności wyłączające odpowiedzialność organizatora turystyki za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy. Jednocześnie z art. 11b *ustawy o usługach turystycznych* wynika uprawnienie do ograniczenia odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie usług do dwukrotności ceny imprezy turystycznej względem każdego klienta. Ograniczenie odpowiedzialności nie może jednak dotyczyć szkód na osobie. Zapis ten sprzeczny jest więc z treścią *ustawy o usługach turystycznych*, bowiem w sytuacji wypłaty przez ubezpieczyciela kwoty niższej od 2 - krotności ceny imprezy, z góry ogranicza odpowiedzialność poniżej zastrzeżonej w tej *ustawie* granicy. Nadto zapis ten dotyczy również odpowiedzialności za szkody na osobie, a w takim przypadku nie jest dopuszczalne ograniczenie odpowiedzialności. Istnienie możliwości wykupienia dodatkowego ubezpieczenia przez konsumenta jest kwestią jego decyzji i organizator nie może tym uzasadniać ograniczenia własnej odpowiedzialności. Zrozumiałym jest, że organizator ubezpiecza swoich klientów od następstw nieszczęśliwych wypadków, celem obronienia się od ponoszenia wysokich kosztów ewentualnych odszkodowań, jednak nie oznacza to uprawnienia do wyłączenia odpowiedzialności ponad wysokość gwarantowanych przez ubezpieczyciela kwot. Nie może bowiem dobro konsumenta zostać uzależnione od dowolnej oceny organizatora imprezy turystycznej i wysokości opłacanej przez niego składki ubezpieczeniowej.

W ocenie Prezesa Urzędu, kwestionowany przez niego zapis § 18 ogólnych warunków uczestnictwa oraz powoływane wyżej postanowienia, wpisane do rejestru pod pozycjami 1014 i 1087, winny zostać uznane za tożsame. Każde z wyżej wymienionych postanowień wyłącza lub ogranicza odpowiedzialność touroperatora z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania usługi turystycznej do wysokości ubezpieczenia, a ponadto wyłącza lub ogranicza jego odpowiedzialność za szkody na osobie, co jest jednocześnie niezgodne z *ustawą o usługach turystycznych*. Ponadto, zarówno Przedsiębiorca, któremu został postawiony zarzut w przedmiotowym postępowaniu, jak i przedsiębiorcy, którzy stosowali we wzorcach umów postanowienia uznane za niedozwolone na mocy ww. wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, prowadzą działalność gospodarczą w charakterze organizatorów turystyki.

Oceniając ostatnie z postanowień kwestionowanych w niniejszej decyzji, tj. zapis § 22 ogólnych warunkach uczestnictwa, Prezes Urzędu uznał, że jest ono tożsame z klauzulami niedozwolonymi wpisanymi pod pozycjami: 560, 1079 rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Wyrokiem z dnia 22 września 2005 r. (sygn. akt: XVII Amc 76/04) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał bowiem za niedozwolone postanowienie o treści: „*Reklamacje dot. Realizacji powyższej imprezy można zgłaszać wyłącznie w formie pisemnej w ciągu 7 dni od zakończenia imprezy*” (wpisane pod pozycją 560 rejestru).

Z kolei wyrokiem z dnia 8 grudnia 2006 r. (sygn. akt: XVII Amc 41/06) SOKiK uznał za niedozwolone postanowienie w brzmieniu: „*Ewentualne reklamacje należy zgłaszać w formie pisemnej w terminie 7 dni od zakończenia imprezy*” (które zostało następnie wpisane pod pozycją 1079 rejestru).

W ostatnim z przytaczanych wyżej wyroków, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone postanowienie umowne, o treści: „*Ewentualne reklamacje należy zgłaszać w formie pisemnej w terminie 7 dni od zakończenia imprezy*”. W uzasadnieniu wyroku SOKiK wywiódł, że postanowienie umowne dotyczące ustalenia 7 - dniowego terminu od zakończenia imprezy do zgłoszenia ewentualnych reklamacji pisemnych należy uznać jako naruszający interesy konsumenta i pozostający w sprzeczności z dobrymi obyczajami, o czym mowa w art. 385¹ k.c. Sąd wskazał również, że taki krótki okres może faktycznie, w wielu sytuacjach, uniemożliwić klientom wniesienie reklamacji, w terminie lub jej prawidłowe uzasadnienie.

Treść kwestionowanego postanowienia, stosowanego przez Przedsiębiorcę narzuca nawet krótszy - bo 96 - godzinny, a więc 4 - dniowy - termin, liczony od dnia zakończenia imprezy turystycznej, na wniesienie reklamacji. Przy jednoczesnym przyznaniu Przedsiębiorcy prawa do rozpatrzenia reklamacji w terminie 30 dni od jej otrzymania przez niego. Wprawdzie *ustawa o usługach turystycznych* - w jej art. 14 ust. 2 pkt 8 - nakłada na organizatora obowiązek określenia w umowie terminu zgłoszenia reklamacji, jednak wyznaczenie terminu 4 - dniowego jest działaniem naruszającym interesy konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu, kwestionowany przez niego zapis § 22 ogólnych warunków uczestnictwa oraz powoływane wyżej postanowienia, wpisane do rejestru pod pozycjami 560 i 1079, winny zostać uznane za tożsame. Każde z wyżej wymienionych postanowień w nieuzasadniony i bezprawny sposób ogranicza termin do złożenia przez konsumenta reklamacji wadliwie wykonanej usługi turystycznej, a wyznaczony w ten sposób termin jest na tyle krótki, że może uniemożliwić prawidłowe uzasadnienie i złożenie reklamacji. Ponadto, zarówno Przedsiębiorca, któremu został postawiony zarzut w przedmiotowym postępowaniu, jak i przedsiębiorcy, którzy stosowali we wzorcach umów postanowienia uznane za niedozwolone na mocy ww. wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, prowadzą działalność gospodarczą w charakterze organizatorów turystyki.

Uwzględniając wszystkie powyższe okoliczności, ustalenia i wnioski należy uznać, iż kwestionowane w niniejszej decyzji przez Prezesa Urzędu postanowienia §§ 14, 16, 18, 22 oraz § 15 zd. 1 ogólnych warunków uczestnictwa, stosowane przez Przedsiębiorcę, są tożsame z porównywanymi klauzulami uznanymi za niedozwolone. Tym samym wykazano, iż spełniona została przesłanka bezprawności działania przedsiębiorcy, polegająca na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Przesłanka naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie (...) nie definiuje pojęcia „zbiorowego interesu konsumentów”, stwierdzając jedynie w art. 24 ust. 3, iż nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle przepisu art. 1 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* - który został powołany na wstępie uzasadnienia prawnego niniejszej decyzji - należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta, który zdecyduje się zostać kontrahentem przedsiębiorcy.

W orzecznictwie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów utrwalił się pogląd, iż naruszenie interesu publicznoprawnego ma miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z przepisami prawa antymonopolowego dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska

(por.: wyrok Sądu Antymonopolowego – obecnie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów - z dnia 24 stycznia 1991 r., sygn. akt: XV Amr 8/90 oraz wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 4 lipca 2001 r., sygn. akt: Ama 108/00).

Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2003 r. (sygn. akt: I CKN 504/01) stwierdził, że *„nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów”*.

Stosowany przez Przedsiębiorcę wzorzec umowy p.n. „Ogólne warunki uczestnictwa w imprezie turystycznej Biura Podróży Grupa Eko Karpaty”, wykorzystywany jest przy nawiązywaniu stosunków prawnych z klientami, zainteresowanymi uczestnictwem w organizowanych przez niego imprezach turystycznych. Stroną takich umów mogą być zarówno aktualni klienci Przedsiębiorcy, jak również wszyscy przyszli, potencjalni jego klienci. Zatem krąg adresatów takiego wzorca umowy nie jest z góry określony. Biorąc natomiast pod uwagę, że klienci Przedsiębiorcy nie mają wpływu na zapisy zawieranej z nimi umowy o świadczenie usług turystycznych, gdyż nie jest ona z nimi indywidualnie negocjowana, uznać należy, że wszelkie zawarte w niej bezprawne zapisy godzą w interesy ekonomiczne lub prawne konsumentów.

Mając powyższe na uwadze należy przyjąć, że obie przesłanki niezbędne dla stwierdzenia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostały w niniejszej sprawie spełnione.

Uwzględniając zatem opisane i przeanalizowane powyżej warunki faktyczne i prawne, Prezes Urzędu uznał, że działania Przedsiębiorcy zakwalifikować należy jako praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, określone w art. 24 ust. 1 i ust 2 pkt 1 *ustawy o ochronie (...)*.

Stosowanie do treści art. 27 ust. 1 i 2 *ustawy o ochronie (...)*, nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania - o której mowa w art. 26 *ustawy* - jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania tej praktyki. W takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

Z wyjaśnień i dokumentów przedstawionych przez Przedsiębiorcę w toku przeprowadzonego postępowania wynika, iż najpóźniej z dniem 24 września 2008 r. jego działania przestały naruszać przepisy *ustawy o ochronie (...)*, jako praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Prezesowi Urzędu przedłożony został bowiem nowy wzorzec umowy p.n. „Ogólne warunki uczestnictwa w imprezie turystycznej Biura Podróży Grupa Eko Karpaty”, nie zawierający klauzul naruszających prawa i interesy konsumentów, w tym niezgodnych z przepisami *Kodeksu cywilnego* oraz *ustawy o usługach turystycznych*. Przede wszystkim jednak w dniu 24 września 2008 r. Przedsiębiorca oświadczył, że wszystkie wady występujące w ogólnych warunkach uczestnictwa i umowach zawartych z jego klientami zostały usunięte. Przedsiębiorca dookreślił ponadto, że w tej dacie nie występują już w obrocie konsumenckim żadne umowy zawarte w oparciu o dotychczasowy, zakwestionowany przez Prezesa Urzędu wzorzec ogólnych warunków uczestnictwa.

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności, ustalenia i wnioski oraz dowody na ich poparcie, **Prezes Urzędu orzekł, jak w punkcie I sentencji decyzji.**

Kara za naruszenie przepisów ustawy o ochronie (...)

Stosownie do treści art. 106 ust. 1 pkt 4 *ustawy o ochronie (...)*, Prezes Urzędu może skorzystać z uprawnienia do nałożenia na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24, kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara taka może być nałożona bez względu na to, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszenia celowo, czy też nieumyślnie. Natomiast zgodnie z treścią art. 111 *ustawy o ochronie (...)* – przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej *ustawy*, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów *ustawy*, a także uprzednie naruszenie przepisów *ustawy*.

W punkcie I sentencji niniejszej decyzji stwierdzono stosowanie przez Przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na stosowaniu w umowach z konsumentami pięciu zapisów wzorca umowy, uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone i wpisanych do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone. Przy czym Przedsiębiorca zaniechał stosowania wszystkich pięciu abuzywnych postanowień.

W ocenie Prezesa Urzędu, konsekwencją stosowania powyższych praktyk było pogorszenie sytuacji prawnej i ekonomicznej konsumentów. Fakt, że kwestionowane regulacje funkcjonowały w umowach rzeczywiście zawieranych z konsumentami stwarzał realne zagrożenie, że Przedsiębiorca może albo ograniczyć zakres i czas swojej odpowiedzialności, albo nałożyć na konsumentów dodatkowe obowiązki finansowe i domagać się ich spełnienia. Fakt, że wyżej opisane praktyki są związane ze stosowaniem wzorców umownych, którymi Przedsiębiorca stale posługuje się przy zawieraniu umów z klientami, wskazuje na ustalony i ciągły charakter ocenianych zachowań. Powyższe okoliczności uzasadniają nałożenie na Przedsiębiorcę kary, o jakiej mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 *ustawy o ochronie (...)*.

Uwzględniając powyższe ustalono, że przychód wypracowany przez Przedsiębiorcę w roku 2007 wyniósł: 425.592,50 zł, przy czym jego dochód brutto osiągnął poziom: 11.014,26 zł.

W tym stanie rzeczy należy przyjąć, że szacowna w oparciu o ww. dane maksymalna kara, jaka mogłaby zostać w analizowanym przypadku nałożona na Przedsiębiorcę, to kwota 42.559,25 zł., czyli 10 % z 425.592,50 zł przychodu Przedsiębiorcy.

Przy ustalaniu wysokości kary wzięto pod uwagę okoliczność, iż zwłaszcza postanowienia §§ 14, 16 i 18 ogólnych warunków uczestnictwa mogą szczególnie mocno godzić w interesy konsumentów, gdyż na ich podstawie Przedsiębiorca może nakładać na konsumentów uciążliwe obowiązki finansowe, lub też wyłączać albo ograniczać swoją odpowiedzialność kontraktową i pozakontraktową. Z drugiej jednak strony - jak wynika z wyraźnych wyjaśnień Przedsiębiorcy - takich przypadków, w których którykolwiek z klientów zostałby poszkodowany na skutek stosowania niedozwolonych postanowień umownych w ogólnych warunkach uczestnictwa Przedsiębiorcy nie odnotowano w trakcie jego działalności. Jak bowiem Przedsiębiorca zapewniał, w całym okresie jego funkcjonowania nie wpłynęła żadna skarga klienta, ani reklamacja dotycząca świadczonych przez niego usług turystycznych.

Należy również zauważyć, że Przedsiębiorca dopuścił się naruszenia przepisów *ustawy o ochronie (...)* po raz pierwszy. Uwzględniono także fakt, że Przedsiębiorca

aktywnie współpracował z Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów w toku niniejszego postępowania, dostarczając w terminie wszystkie żądane dokumenty i wyjaśnienia. Ponadto wzięto pod uwagę okoliczność, iż Przedsiębiorca dokonał niezbędnych zmian wzorca ogólnych warunków uczestnictwa, które doprowadziły do zaniechania stosowania wszystkich zakwestionowanych przez Prezesa Urzędu niedozwolonych postanowień umownych. Zważyć wreszcie trzeba, że zasięg terytorialny działania Przedsiębiorcy jest bardzo ograniczony – wyłącznie do rynku lokalnego. Wszystkie te okoliczności należy uznać za łagodzące wymiar kary.

Niezależnie od powyższego – jak wynika z ustaleń stanu faktycznego niniejszej decyzji – Przedsiębiorca prowadzi niewielką działalność i osiąga słabe wyniki finansowe, a w latach 2005 – 2006 poniósł nawet stratę.

Mając na względzie wszystkie wyżej wskazane okoliczności obciążające i łagodzące, Prezesa Urzędu zważył również, że kara nakładana przez niego na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Przedsiębiorca, jako podmiot o wieloletnim doświadczeniu, powinien wiedzieć, że określając warunki umów nie może stosować klauzul uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za abuzywne, ani w inny sposób godzić w interesy słabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci.

Decydując o nałożeniu kary i jej wysokości wzięto pod uwagę wszystkie ww. okoliczności, jak i możliwości finansowe Przedsiębiorcy. Przyjęto również, że orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania, tak aby jej nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych sytuacji. Z drugiej strony należy też podkreślić wymiar edukacyjny i wychowawczy zastosowanego środka, przyjmując, iż odniesie on spodziewany skutek na przyszłość i zapobiegnie podejmowaniu przez Przedsiębiorcę działań naruszających przepisy *ustawy o ochronie (...)*. Poza wymiarem indywidualnym kary, należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, tj. funkcję odstrasżającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

W świetle powyższych okoliczności, wysokość kary ustalono na poziomie 1.101 zł (słownie: tysiąc sto jeden złotych), co stanowi 0,26 % przychodu osiągniętego przez Przedsiębiorcę w roku 2007 oraz 2,6 % maksymalnego wymiaru kary. Kara w takiej wysokości stanowi jednocześnie aż 10 % dochodu brutto Przedsiębiorcy, osiągniętego w roku 2007, co uwzględniając jego stratę w latach poprzednich, jest kwotą znaczną.

W ocenie Prezesa Urzędu, kara wymierzona w tej wysokości jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów *ustawy o ochronie (...)*. Prezes Urzędu, kierując się potrzebą zdecydowanego przeciwdziałania stosowaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów uznał, że orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania. W tym przypadku kara powinna spełnić jednak przede wszystkim funkcję prewencyjną i wychowawczą, tak aby zapobiegać w przyszłości naruszeniom przepisów *ustawy o ochronie (...)*.

Mając na uwadze wszystkie powyższe okoliczności, ustalenia i wnioski, **Prezes Urzędu orzekł, jak w punkcie II sentencji decyzji.**

Koszty postępowania

Zgodnie z art. 80 *ustawy o ochronie (...)* – „Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie”. Natomiast w myśl art. 77 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* – „Jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania”.

Postępowanie w sprawie stosowania przez “Grupę Eko Karpaty” Sp. z o.o. w Ustjanowej Górnej praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu - w punkcie I sentencji decyzji - stwierdził naruszenie przepisów *ustawy o ochronie (...)*.

Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną - Przedsiębiorcom. W związku z powyższym postanowiono obciążyć Przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości 24 zł (słownie: dwadzieścia cztery złote).

Mając powyższe na uwadze **Prezes Urzędu orzekł, jak w punkcie III sentencji decyzji.**

Zgodnie treścią art. 112 ust. 3 *ustawy o ochronie (...)*, określoną wyżej karę pieniężną należy uiścić, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

NBP O/O Warszawa Nr 511010100078782231000000.

Koszty niniejszego postępowania Przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na to samo konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* w związku z art. 479²⁸ § 2 *k.p.c.* - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach, zawartego w punkcie III sentencji niniejszej decyzji - stosownie do treści art. 81 ust. 5 *ustawy o ochronie (...)* w związku z 479²⁸ § 1 pkt 2 *k.p.c.* - przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie tygodniowym od dnia doręczenia tej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie.

Z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Krakowie
Leszek Piekarz

Otrzymują:

1. „Grupa Eko Karpaty” Sp. z o.o., Ustjanowa Górna 48, 38 – 700 Ustrzyki Dolne,
2. a/a Delegatury w Krakowie.